

Панфілов О.Є.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент адміністративного і фінансового права*

ПРОБЛЕМИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ ВИМОГ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Одним із напрямків державної антикорупційної політики держави повинно стати здійснення адекватного контролю за майновим станом та доходами осіб, уповноважених на виконання державних функцій. Такий контроль має завадити цим особам одержувати незаконну вигоду, використовуючи своє службове (посадове) становище.

Ст. 13 Закону «Про державну службу» (Про державну службу: Закон України від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 52. – Ст. 490), ст. 13 Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» (Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 р. № 2493-ІІІ // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175), ст. 25 Закону «Про статус народного депутата України» (Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 р. № 2790-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3. – Ст. 17), ст. 12 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» (Про засади запобігання і протидії корупції: Закон України від 7 квітня 2011 р. № 3206-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 44 – Ст. 1764) та іншими законодавчими актами передбачено обов'язок декларування майнового стану і доходів державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування. Невиконання цього обов'язку є правопорушенням і повинно спричинити передбачену законодавством відповідальність. Як вірно відзначив М.І. Мельник, відповідальність за таке правопорушення, яке за своїм характером також є корупційними, виступає запобіжним заходом щодо більш небезпечних корупційних правопорушень, перш за все злочинів, оскільки створює несприятливі умови для вчинення останніх або полегшує їх виявлення та припинення (Науково-практичний коментар Закону України «Про боротьбу з корупцією» / За ред. М.І. Мельника. – К.: Атіка, 2003. – С. 4).

Відповідальність за порушення вимог фінансового контролю передбачена ст. 172⁶ Кодексу України про адміністративні правопорушення (Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073-Х // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1984. – Додаток до № 51. – Ст. 1122) (далі – КУпАП).

З метою вирішення теоретичних та практичних проблем адміністративної відповідальності за це правопорушення доцільним є аналіз його складу.

Безпосередній об'єкт даного правопорушення становлять відносини з приводу здійснення фінансового контролю за майновим станом та доходами, а також фінансовими операціями осіб, уповноважених здійснювати владні повноваження.

Склад правопорушення, передбаченого ст. 172⁶ КУпАП, є формальним та не потребує настання шкідливих наслідків. Таким чином, об'єктивна сторона характеризується наявністю лише діяння, яке може полягати як в бездіяльності, так і в дії:

1) неподання або несвочасного подання декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, передбаченої Законом України «Про засади запобігання і протидії корупції»;

2) неповідомленні або несвоєчасному повідомленні про відкриття валютного рахунку в установі банку-нерезидента.

Законом «Про засади запобігання і протидії корупції» встановлено, що особи, уповноважені на виконання функцій держави, зобов'язані щорічно до 1 квітня подавати за місцем роботи (служби) декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік за формою, наведеною в додатку до цього Закону. Якщо ці особи не мали можливості подати таку декларацію у встановлений термін через перебування у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами або для догляду за дитиною, через тимчасову непрацездатність, перебування за межами України, під вартою, подають таку декларацію за звітний рік до 31 грудня. Особи, які не подали декларацію про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру за минулий рік із зазначених причин і звільняються з цього місця роботи, зобов'язані подати таку декларацію до розірвання трудового договору.

Закон «Про статус народного депутата України» передбачає інший термін подання декларації – не пізніше 1 травня року, наступного за звітним фінансовим роком.

Слід звернути увагу на те, що ефективність розглянутих правових норм в напрямку запобігання, виявлення та припинення корупційних проявів залишається низькою, оскільки ні Закон «Про державну службу», ні Закон «Про засади запобігання та протидії корупції» не передбачає процедури перевірки відомостей, зазначених у декларації, що подається державними службовцями. Так само ст. 172⁶ КУпАП не передбачає від-

повідальності за декларування неправдивих відомостей. Таким чином, у випадку виявлення даних, що не відповідають дійсності, у декларації про майно, доходи, витрати і зобов'язання фінансового характеру, поданій державним службовцем, він буде нести лише дисциплінарну відповідальність згідно з п. 7 ч. 1 ст. 30 Закону «Про державну службу» у вигляді звільнення з державної служби. Аналогічні норми містяться в ст. 20 Закону «Про службу в органах місцевого самоврядування» щодо посадових осіб місцевого самоврядування, в ст. 54 Закону «Про судоустрій і статус суддів» щодо суддів. Ряд інших спеціальних законодавчих актів, наприклад, Закон «Про статус народного депутата України», взагалі не передбачають відповідальності за декларування неправдивих відомостей. Тому видається, що диспозицію ч. 1 ст. 172⁶ КУпАП слід доповнити словами: «а також подання такої декларації, що містить неправдиві відомості».

Згідно зі ст. 12 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції» у разі відкриття валютного рахунка в установі банку-нерезидента особа, уповноважена на виконання функцій держави, зобов'язана в десятиденний строк письмово повідомити про це орган державної податкової служби за місцем проживання із зазначенням номера рахунка і місцезнаходження банку-нерезидента. Порушення цієї вимоги карається згідно з ч. 2 ст. 172⁶ КУпАП.

З суб'єктивної сторони правопорушення, що розглядається, характеризується умислом з суб'єктивної сторони.

Суб'єкт даних правопорушень чітко визначений приміткою до ст. 172⁶ КУпАП. Це особи, зазначені в п. 1 та пп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 4 Закону «Про засади запобігання і протидії корупції», тобто особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та посадові особи юридичних осіб публічного права, які хоч і не названі серед осіб, уповноважених на виконання функцій держави, але одержують заробітну плату за рахунок державного чи місцевого бюджету.

У підсумку слід відзначити, що як впливає із аналізу ст. 172⁶ КУпАП, ця норма на

сьогоднішній день є недосконалою, оскільки не охоплює усі можливі випадки порушення вимог фінансового контролю. Внесення запропонованих змін до ч. 1 ст. 172⁶ КУпАП матиме своїм результатом підвищення відповідальності суб'єктів корупційних діянь за достовірність даних, що ними декларуються, і в кінцевому наслідку – підвищення ефективності заходів щодо подолання корупції в Україні.